

Světová literatura pro mládež I

ZS1MK_LSM1

Cílem předmětu je představit světovou literaturu pro mládež v dílčích vývojových sondách tak, aby vyvstaly nejdůležitější kontextové souvislosti a vazby mezi literaturou světovou a českou. Výklady zohledňují autorské osobnosti a texty, které bývají často zařazovány do současných čítanek pro 1. stupeň ZŠ.

1/ Pojem světová literatura pro mládež, možnosti jejího studia. Mezinárodní instituce a organizace, zabývající se literaturou a knihou pro mládež.

Různé koncepce světové literatury pro mládež (např. aditivní, výběrová), vznik a počátky literatury pro mládež v evropském kontextu. Otázky spjaté s tzv. překladovostí literatury pro mládež.

IBBY, časopis Bookbird, cena Hanse Christiana Andersena, vznik IJB v Mnichově, mezinárodní veletrh dětské knihy v Bologni, zahraniční odborné revue.

2/ Přínos anglického a francouzského osvícenství literatuře pro mládež.

Osvícenství a možnosti, které otevřelo literatuře pro mládež. Daniel Defoe – Robinson Crusoe, adaptační směřování od pedagogického díla k dobrodružnému, varianty, žánr robinsonád. Novodobé adaptace a reinterpretace (Michel Tournier).

Fénélon – Příběhy Telemachovy, prototyp výchovného románu (→ Jean Jacques Rousseau – Emil čili O výchově). Pedagogizace literatury pro mládež v 18. a 19. století.

Pohádka jako módní žánr literárních salonů (Mme Leprince de Beaumont, Mme d'Aulnoy, Charles Perrault).

3/ Folklorní pohádka v různých národních literaturách, rozvoj umělé pohádky v 19. století.

Sběratelství folklorní tvorby a adaptátorská činnost v Evropě, edice evropského folkloru, bratří Grimmové, A.N. Afanasjev.

Autorská pohádka v tvorbě Wilhelma Hauffa, E.T.A. Hoffmanna, H.Ch. Andersena, Oscara Wilde, Carla Collodiho, Lewis Carrolla.

4/Vývojové proudy v literatuře pro mládež 19. a 20. století.

Zrod příběhů z dětského života ve 2. polovině 19. století, neintencionální tvorba Ch. Dickense jako vzor pro postavy dětí, Hector Malot, Johanna Spyriová.

Reakce na vlnu sentimentální a didaktizující literatury – Mark Twain, moderní próza ze školního prostředí – Edmondo de Amicis.

Rozvoj prózy s dívčí hrdinkou: Mme de Ségur, Charlotte Brontëová, Lucy Maud Montgomeryová, Luisa May Alcottová aj.

Žánrová diverzifikace dobrodružné literatury: James Fenimore Cooper, Jules Verne, Emilio Salgari, Robert Louis Stevenson, Alexandre Dumas, Karel May, Jack London.

Změna v chápání dětské literatury v meziválečném období, opouštění didaktizujících koncepcí (Selma Lagerlöfová, Louis Pergaud, Colette Vivier, Erich Kästner).

Nástin vývoje literatury pro mládež po roce 1945, tematická naléhavost prózy s dětským hrdinou, splývání žánrových oblastí.

5/ Vybraní představitelé světové literatury pro mládež 20. století

Cesty moderní autorské pohádky pro děti: J.M. Barrie, A.A. Milne, Antoine de Saint-Exupéry.

Na pomezí pohádky a příběhu s dětským hrdinou: Astrid Lindgrenová, James Krüss, Michael Ende, Roald Dahl, Annie Schmidtová.

Vytváření umělých mýtů a světů: J.R.R. Tolkien, Tove Janssonová, C.S. Lewis.

Seznam základní literatury:

ŠUBRTOVÁ, Milena. *Kapitoly ze světové literatury pro mládež I.* Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1998. ISBN 80-7204-072-3.

ŠUBRTOVÁ, Milena. *Kapitoly ze světové literatury pro mládež II.* Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1998. ISBN 80-7204-093-6.

HELDOVÁ, Jacqueline. *V říši obrazotvornosti.* Praha: Albatros, 1984.

Seznam rozšiřující literatury:

SLABÝ, Z.K. *Se jménem Hanse Christiana Andersena...* Praha: Albatros, 1989.

KLÁTIK, Zlatko. *Svetová literatúra pre deti a mládež.* Bratislava: SPN, 1978 (vybrané kapitoly).

HAZARD, Paul. *Knihy, děti a lidé.* Praha: Albatros, 1970.

Rozsah a obsahové zaměření individuálních prací studentů:

Individuální četba literárních děl k jednotlivým tematickým okruhům.

Průběžná čtenářská reflexe (forma poznámek nebo čten. deníku), zohledňující studované jevy.

Návrh osnovy pro čtenářskou reflexi studovaného literárního díla:

- ❖ *Uvedení autora a díla do literárněhistorického kontextu, příp. základní biografické informace o autorovi.*
- ❖ *Stručné vystižení ideovětematické složky literárního díla, nástin syžetové výstavby, základní charakteristika hlavních postav..*
- ❖ *Kompoziční principy a postupy, charakteristika vypravěčské situace.*
- ❖ *Jazykové prostředky literárního díla.*
- ❖ *Celkové hodnocení.*